

EU-försvar efter Corona

Under de senaste sex åren har flera försvarsinitiativ tagit fram av det europeiska ledarskapet i Bryssel. Dessa europeiska mekanismer för försvarssamarbete har varit långsamma att få igång, men de uppmuntrar till mer sammanslagning och delning av tillgångar, stärker forskning och utveckling och uppmuntrar länder med liknande behov att arbeta tillsammans. Nu kan COVID-19 ge en möjlighet att använda europeiska försvarsanslag för att stimulera ekonomin.

[Av Week: EU Initiatives Could Bolster European Defense Post-COVID](#)
[A Closer Look At European Aerospace And Defense Programs](#)

Europeiska Försvarsbyrån (EDA) och initiativ som Europeiska Försvarsfonden (EDF), Permanent Strukturerat Samarbete (PESCO), Förberedande Åtgärder för Försvarsforskning (PADR) och European Defense Industrial Development Programme (EDIDP) har skapats inom EU och kommissionen uppmanar EU:s medlemsländer att ta mer hand om sin egen säkerhet och vara mindre beroende av USA. Initiativen leder till nya partnerskap som skulle ha varit osannolika tidigare, i syfte att fylla kapacitetsgap som ingen europeisk nation ensam kan klara.

Den stora frågan är om regeringar kan övervinna nationalistiska tendenser och vara mer villiga att samarbeta. Och i så fall kommer projekten att producera något konkret?

Det europeiska försvarssamarbetet har funnits i olika former i årtionden till exempel genom utveckling av Tornado av Tyskland, Italien och Storbritannien. Det fransk-tyska arbetet med C-160 Transall och MBDA Meteor-missilen mellan Tyskland, Italien, Frankrike, Sverige och Storbritannien.

Skillnaden den här gången är att sådana förhållanden initierades av nationella regeringar, men den nya vågen av samarbete stimuleras centralt med EU-pengar för att förbättra samordningen mellan nationerna i ett försök att förändra uppfattningen att sådana samarbeten ibland är för kostsamma och ineffektiva. De gemensamma ansträngningarna tillämpas nu på ett stort antal program, stora och små, och inte bara för dem som anses besvärliga eller komplicerade.

Behovet av ett djupare europeiskt försvarssamarbete kom under åren efter bankkrisen 2008 då den djupa ekonomiska nedgången fick många europeiska regeringar att anta åtstramningsbudgetar och införa stora nedskärningar i de offentliga utgifterna. Budgetarna i några av de mindre länderna minskades med så mycket som 30%, enligt forskning från det tyska rådet för utrikesrelationer. Sammantaget reducerades EU:s försvarsutgifter under åren efter 2008 med cirka 24 miljarder euro - motsva-

rande cirka 11% av totalen.

Det tog tid för försvarsutgifterna hos Nato: s europeiska medlemmar att återhämta sig till nivån före den finansiella krisen 2008. När allierade flygplan började flyga uppdrag över Libyen 2011, saknade de flygtankning, elektronisk krigföring och underrättelsekapacitet, övervakning och förmågan att hitta mål och måste förlita sig starkt på amerikanska tillgångar som Washington var motvilliga att tillhandahålla.

Man började inse läget när den europeiska säkerhetssituationen försämrades snabbt. Den arabiska våren, som hade orsakat kollaps av Muammar Ghaddafi-regeringen i Libyen, fortsatte att rulla genom Nordafrika och Mellanöstern och orsakade instabilitet vid Medelhavets kuster. Den följdes snabbt 2014 av de ryskstödda upproren i Östra Ukraina och Moskvans annektering av Krim. Denna rad av händelser visade för de europeiska ledarna att de behövde samla sig till handling.

Sedan kom dessutom den amerikanska presidentens Donald Trumps klagan att flera Nato-medlemmar inte uppfyllde alliansens mål för försvarsutgifter på 2% av BNP. Trump väckte tvivel om USA: s åtagande till Natos artikel 5, där det sägs att en attack på en allierad är en attack på alla. Den chocken har lett till en strävan att modernisera den europeiska kapaciteten.

Storbritanniens avgång från EU gav också kommissionen möjlighet att tala för ett förstärkt försvarssamarbete. London hade länge motstått sådana försök. Den brittiska linjen var alltid att EU inte skulle försöka utveckla kapaciteter som skulle kunna vara en duplicering av Nato. Hösten 2016 uppmanade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker EU:s medlemsländer att inte lita på andras militära makt.

Enligt kommissionen kostar bristen på försvarssamarbete mellan medlemsstaterna mellan 25-100 miljarder euro på grund av dubbelarbete. Den noterar också att 80% av upphandlingarna och 90% av forskningen och tekniken endast drivs på nationell basis. Ett förbättrat samarbete mellan medlemsstaterna skulle kunna minska de årliga försvarsutgifterna i Europa med 30% genom att samla upphandlingar.

Junkers ord följdes upp ett år senare med bildandet av Europeiska Försvarsfonden för gemensam forskning och utveckling av försvarsprojekt. EDF inrättades för att stimulera gemensamma utvecklingsprojekt och tillhandahålla samfinansiering. Detta föregicks av PADR och EDIDP, en serie förberedande program som banade väg för EDF.

EU-försvaret efter Corona

Dessa program började sättas i verket då kommissionen tillkännagav 205 miljoner euro i finansiering för att stödja 16 PADR- och EDIDP-initiativ. Projekten inkluderar utveckling av ett lågobserverbart taktiskt obemannat flygplanssystem, forskning om satelliter för observation med hög upplösning och studier av ett landbaserat missilsystem bortom synfältet.

Europeiska försvarsbyrån EDA identifierade behovet av ökad europeisk kapacitet för lufttankning under 2012, vilket resulterade i skapandet av den multinationella tanknings och transportflottan MRTT, utrustad med Airbus A330. Inom MRTT kommer sex nationer - Belgien, Tjeckien, Tyskland, Luxemburg, Nederländerna och Norge - att tillsammans driva en flotta av Airbus A330 MRTT tankningsflygplan.

A330 MRTT kan bära upp till 111 ton bränsle, den högsta kapaciteten för alla tankflygplan. Efter mer än åtta års utveckling har initiativet från EDA ökat antalet tankflygplan, som är tillgängliga för europeiska länder med regeringar som betalar för flygtimmar på årsbasis. Det första av planen levererades till Nederländerna i början av juli. MRTT har option på ytterligare tre A330, om fler länder utöver de befintliga sex vill gå med i programmet.

Det har också skett ett samarbete i demonstrationer av obemannade system och sensorteknik för ökad maritim medvetenhet genom Ocean2020-projektet, ett PADR-initiativ för integration av kunnande och ny teknik för obemannade system. Samarbetet inkluderar femton länder över hela Europa.

Den fransk-tyska, italienska och spanska EuroDrone är ett av de planerade programmen, som får stöd från Europeiska försvarsfonden. 2015 inledde Frankrike, Tyskland och Italien en studie under två år, tillsammans med Spanien, för att definiera dess operativa kapacitet, systemkrav och preliminära design.

Airbus, Dassault Aviation och Leonardo avslöjade en fullskalig mockup vid ILA Berlin Air Show i april 2018. Den första flygningen är planerad till 2024 och de första leveranserna 2027. Uppdraget är långvarig underrättelsetjänst, övervakning

och rekognosering samt markstöd med precisionstyrda vapen. Det tvåmotoriga turbopropplanet har motorerna monterade i en pusherkonfiguration bakom vingen.

Direkt stöd planeras också utöver EuroDrone för programmet European Secure Software-Defined Radio (ESSOR), som är ett samarbetsprojekt för utveckling av gemensam teknik för europeiska militära programvarudefinierade radiosystem. Det ska garantera driftskompati-

bilitet och säkerhet för röst- och datakommunikation mellan EU-styrkor i gemensamma operationer.

Vissa av PADR- och EDIDP-initiativen är kopplade till det andra stora initiativet, PESCO. Det finns för närvarande cirka 47 PESCO-projekt som stöds av 25 medlemsländer. Flera av projekten är flygrelaterade program. PESCO tillkännagav 2019 sitt beslut att samarbeta i att utveckla flera militära rymdprojekt för att förbättra försvaret och säkerheten i EU:s medlemsländer.

EU-försvaret efter Corona

De tre militära rymdprojekten under PESCO inkluderar Twister, ett rymdbaserat tidigt varningssystem för ballistiska missiler, militär användning av Galileos globala navigationssatellitssystem (GNSS) och militära rymdsituationsmedvetenhetsprojekt (SSA).

Twister, som leds av Frankrike och stöts av Finland, Italien, Nederländerna och Spanien, skall utveckla en förmåga att spåra och motverka nya hot, inklusive hypersoniska glidmissiler och supersoniska kryssningsmissiler.

För närvarande är det bara en handfull europeiska länder som kan motverka ballistiska missiler, inklusive europeiska användare av Raytheon Patriot (Tyskland, Grekland, Nederländerna och Spanien), såväl som Frankrike och Italien med Eurosam SAMP/T. Inget av dessa system är redo att ta itu med den nya generationen hot som kommer från Ryssland och Kina, inklusive hypersoniska glidmissiler, hypersoniska och hög-supersoniska kryssningsmissiler och manövrerbara nästa generations stridsflygplan.

Den europeiska missiltillverkaren MBDA har visat en Twister-missil, som är tydligt utrustad med luftintag, vilket innebär användning av en ramjet som på Meteor. En ramjet ger inte bara mer räckvidd och hastighet, utan också mer energi i de sista stadierna av ett engagemang mot hypersoniska glidfarkoster och andra manövrerbara nästa generations missiler.

Ett annat projekt är Airborne Electronic Attack, under ledning av Spanien med stöd från Frankrike och Sverige, som innebär gemensam utveckling av en podmonterad elektronisk attack- och motverkanskapacitet för stridsflygplan.

European High Atmosphere Airship Platform, ett PESCO-projekt baserat på Thales Alenia Space's Stratobus, är ett solenergidrivet luftskepp för drift i stratosfären. Projektet syftar till att utveckla en kostnadseffektiv och innovativ ballongbaserad spaningsplattform med stor uthållighet och en hög grad av rörelsefrihet.

Satelliter är dyra att bygga och placera i bana och förändringar i banan tär på deras extremt begränsade bränslemängd. Atmosfäriska satelliter flyger mycket långsammare och är avsedda att tillhandahålla en rad tjänster mer ekonomiskt och med mer mångsidig-

het än satelliter. Driftshöjder förväntas vara i tropopausen - över ungefär 20 km - där vindar i allmänhet är mindre än 5 knop och molnen inte blockerar solljus.

USA kan ha blivit oroad över de långsiktiga målen för EDF och PESCO och har misstänkt att PESCO-initiativ skulle förhindra den amerikanska industrin från att bedriva affärer i Europa. EU undersöker för närvarande om tredjeländer - icke-EU-länder - kan få åtkomst till PESCO- och EDF-initiativ. De ursprungliga förslagen för att möjliggöra tredje nationers tillgång har mottagits positivt av vissa medlemsstater, men diskussionerna ingår i överläggningar om nästa EU-budget.

EU-ledda samarbeten är inte heller de enda, som äger rum. Två nya stridsflygprogram har tagit form under de senaste tre åren. Frankrike, Tyskland och Spanien arbetar med Future Combat Air System (FCAS) medan Storbritannien leder sitt Tempest-projekt med Italien och Sverige. Sådana flaggskeppsprogram kan ha en strukturerande effekt på försvarsindustrin.

Förhoppningar från industrin att de två projekten kan kombineras kan vara önsketänkande. Det måste ske inom 18-24 månader innan för många beslut om vart och ett av projekten slutförs. FCAS föddes ur franska och tyska ambitioner att bli pelare i europeiskt försvar. Med Spaniens inträde i initiativet kommer programmet sannolikt att vara berättigat till stöd från EDF i framtiden. Det kan tänkas att även Tempest kan dra nytta av sådan finansiering om EU tillåter så kallade tredje länder.

Hur försvarssamarbetet utvecklas beror sannolikt på hur nationer kommer ut från COVID-19-pandemin och om de väljer att göra nedskärningar som 2008 eller återuppliva sina ekonomier med finanspolitisk stimulans. Mycket talar för det senare. Inga av de säkerhetsproblem som fanns tidigare har ju försvunnit. I maj skrev också försvarsministrarna i de fyra stora EU-länderna - Frankrike, Tyskland, Italien och Spanien - till europeiska ledare och uppmanade dem att stärka samarbetet genom ansträngningar som PESCO. Tiden efter COVID-19 kan ge en möjlighet att använda europeiska försvarsanslag för att stimulera ekonomin.

